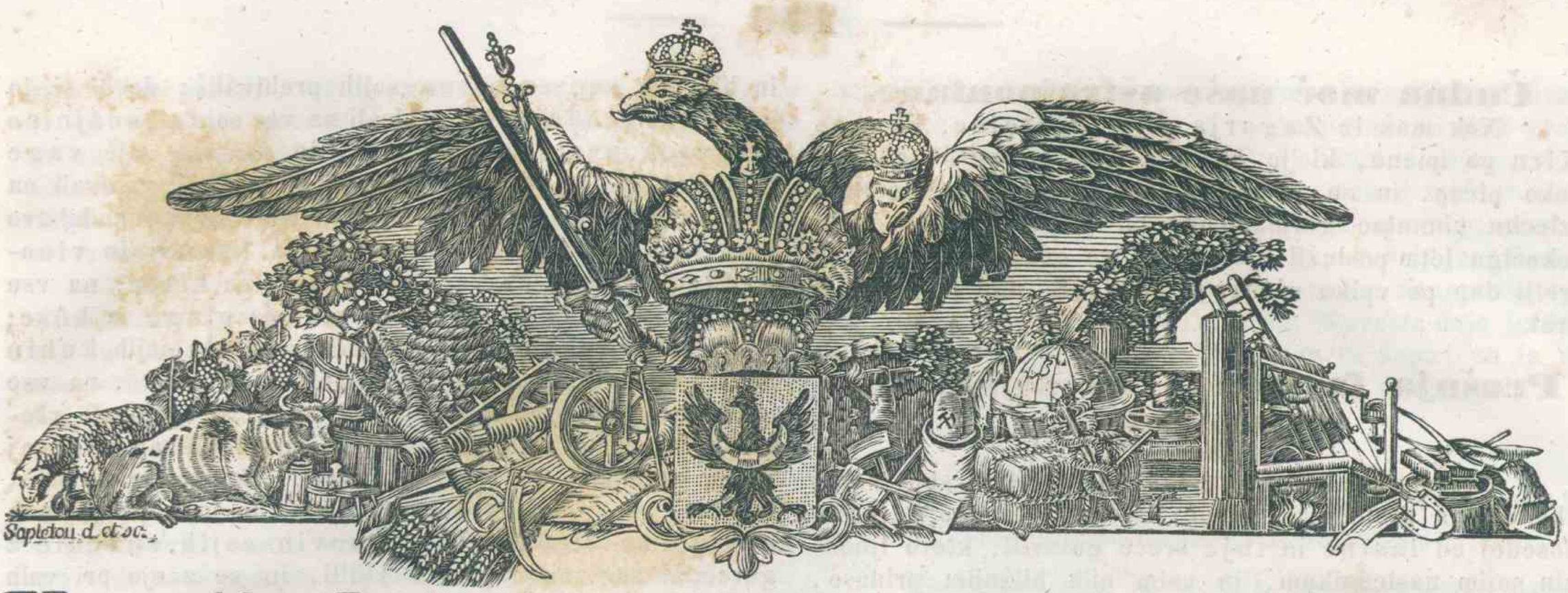

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj V. | *V srédo 27. kozoperska 1847.* | List 43.

Pót v toplejši dežêlo.

(Po nemškim barona Antona Klesheima.)

Še préden zima se začne
Posvétvajo se ptičiče,
Med sabo pravijo skrivaj:
»Podájmo se v toplejši kraj.«

In kadar v zimski sápici
Že drévje listje vse zgubí,
Lej! ptičice iz gnjézd zleté,
Sledú za sabo ne pusté. —

Takó nam stárosti je čas,
De nam nadlego déla mraz,
U sercu léd, in snég na gláv'
Storí veliko nam težáv.

Zdaj prime smert nas za rokó,
V dežêlo pelje nas topló, —
In več sledú za nami ní,
Le kar ga v dobrim nam živí.

Malavašič.

Peč, v kteri se zamore apno večkrat žgati.

Ta peč, ktera je 2 štirjaška sežnja (Quadratklafter) visoka in ravno toliko široka, in v kteri se da na enkrat blizo 150 vaganov apna žgati, ima v sredi iz opeke (cégla) okroglo sozidano votlíno, kamor se apnjenik déva, iz kteriga se apno žge. Mestêje imenovane pečí so tudi iz opeke sozidane, in imajo iz vlitiga železa napravljene in na verigah pripete zapornice (vratica), ktere se, kadar je peč z dervmi napolnjena, sprožijo in peč zaprêjo, de vročina iz nje ne sili, in se, kader je treba, zopet odprejo.

De se pa mestêje, iz opeke napravljene, preveč ne izližejo in ne razrinejo, so v njih 3 železni, okoli 70 funtov težki in po 9 čevljev dolgi drogi ali kôli takó napravljeni, de se dajo med mestêje postaviti, po kterih dva delavca z železnima kolama derva v peč spravljata, in potem ko je peč nabasana, se drogi zopet nazaj potegnejo in peč z zapornicami varno zaprè, de vročina iz nje puhteti ne more.

Peč, v kteri se apno žge, je v dveh krajih zvezana, de je vročina ne raznese, namreč čez sredo in pri verhu; razun tega ima pa tudi spodej pri tleh 3 duške.

Apno se v ti peči v 4 dneh, če se mu le noč in dan pali, izžgè, pri kterim imata le dva delavca opraviti.

Zadej, mestêjam nasproti, ima ta peč 4 čevlje in pol visoko in 20 palcov široko votlíno, skozi ktero se apnjenik za žganje v peč naklada, in dožgano apno iz pečí jemlje. Takrat pa, kader se apno žgè, se mora imenovana luknja z opekami dobro zadelati in z ilovco zamazati, de vročina vùn ne more. V peči je 3 čevlje globoka in z opeko obzidana jama, kjer derva goré, s kterimi se nad njo zloženi apnjenik žgè.

Nad pečjo je lahka s skodljami (šinteljni) krita streha, ktera se na valjarjih sèmtertje premikovati da, to je, takrat kader se apno žgè, se naprej čez mestêje, kader je pa apno dožgano in kader se je peč ohladila, se zopet nazaj potegne, de v peč deževati ne more.

Janez Hočevar.

Vino obvarovati, de se ne spridi.

(Po trilétni skušnji.)

Več je tacih krajev, kjer take vina pridelujejo, de se ne dajo dolgo časa dobre hraniti; tacim vinam naj se dene pozimi, kader se prelivajo ali pretakvajo, v sode, predin se z vinam nalijejo, pri vehi v 2 ali 3 redkih mrežah nekoliko bukoviga kovaškiga oglja, in sicer v tak sod, ki po 50 estrajskih veder derží, po 8 bokalov taciga oglja. De pa mrežice z ogljem napolnjene v sodih pri dnu ostanejo, naj se oglju tudi nekteri prodni kamni ali kremeni (Kieselsteine) priložijo.

Pri večih sodih pa ni potreba v vse z ogljem napolnjene mrežice kamnov devati, de bi oglje na dnu obderžali, ampak je dovelj, če se nektere mrežice z ogljem napolnjene le k unim privežejo, ki so s kamnjem obložene, takó de plavajo po sredi soda in de ne pridejo do verha.

Od imenovaniga oglja ne dobí vino ne farbe ne duha, in po ti napravi se vino spridenja obvarje.

Janez Hočevar.

Čudna moč naše astramontane.

Nek mož iz Zagurja poleg Postojne, France Kirn po imenu, ki je bil pretečeni mesec od gada v roko pičen, in se je precèj po vpiku astramontanniga izlečka (innulae germanicae) po priporočilu 32. lista tekočiga léta poslužil, je takó hitro ozdravil, de je že tretji dan po vpiku sèmtertje hodil, 8. dan pa kosil in oral. A. Ml.

Prošnja farmanov do sojiga fajmoštra.

(Dalje.)

Čez majhno so se z bukvami v rokah spet nazaj obernili, in posledovali rekoč: Če je to gotovo, kar smo dosedej od lastne in tuje sreče govorili, ktero ljubezin sojim naslednikam, in vsim njih bližnjim prinese, ravno tokó ne moremo dvomiti, de ona tudi k občii ali narodski sreči nar obilniši pripomore. Mislite si le, so djali, faro, kjer bi vsi farmani od otroka do starčka pravo keršansko ljubezin do eden druziga imeli, kjer bi torej nobeden prevzetin, lakomen, nečist, netrezen, nevošljiv, togoten, i. t. d. ne bil, kjer bi nobeden nobenimu nič krivice ne storil, nobeden nobeniga ne sovražil, ne zaničeval, ne zapeljal, ne kradil, ne goljufal, ne opravljal, ne poškodoval i. t. d. in kjer bi si zraven tega tudi vsi farmani pri vsaki priliki radi med seboj postregli in po mnogih potrebah eden drugimu na pomoč pritekli, ali z eno besedo, v vsih zadévah prijatelsko dobrotnost skazovali — kakošna sreča, kakošno veselje bi bilo, v taki fari prebivati! — Sedej pa si mislite, namest take fare, celo tako deželo, celo tako kraljestvo, cel tak narod, — kokó srečni bi bili vsi stanovi, vse družine, vsi prebivavci v njem; kakošna edinost, kakošen pokoj bi bil med njimi; kakošna zadovoljnost in radost bi pri njih prebivala; h kakošni popolnosti bi pri njih lahko vse znanja in umetnosti dozoréle; h kakošni brihtnosti in prebrisnosti; h kakošni poštenosti in čistosti zaderžanja; h kakošnim bogastvu; h kakošni môči in sreči bi se tak narod povzdignil; in s kakošnim poštovanjem bi bil od vsih drugih časten in blagorovan!! — To je vidil in spoznal, so djali, že davno pred nami nar modrejši kralj Salomon, kteri nam je v sojih pregovorih veliko skritih, nar važniših resnic razodel in vsim prihodnjim rodovam v nauk popisal. Preiskoval je namreč, kakor se modrimu spodobi, skrite vzroke in pričetke mnogih rečí in zgodb na svetu, de bi od tod ljudí učil, kokó si zamorejo istoke hudiga zamašiti, in vire ali studence dobriga odpreti. Med drugim je preiskoval tudi, od kod de pride, de so nekteri narodi prebrisani, mogočni, imenitni; drugi nasproti nevedni, revni, zaničevani: in najdel je tega obojniga edin vzrok — *pravico*, to je: de tiste ljudstva, ktere pravico poštujejo in spolnujejo, so mogočne in slavne; ktere jo pa zaničujejo in v nemar pušajo, so revne in zaničevane. In od tod je zapisal nauk za vse prihodnje rodove s temi kratkimi besedami, ki jih v bukvah, ktere mi sedej v rokah vidite, namreč v bukvah *pripovist* v 14. pogl. 34. v. beremo: **PRAVICA LJUDSTVO POVZDIGNE, PREGREHA PA NARODE V REVŠINO PAHNE.** Oh! so tukej zavpili in s sklučenimi rokami bukve kviško povzdignili, oh! so djali, de bi jez zamogel to resnico po vaséh in mestih s trobentnim glasam oznanovati! de bi jo zamogel na uhó zupivati vsim, kteri za pameten nauk še niso popolnama gluhi postali! de bi zamogel storiti ali pripomoči, de bi ljudjé tehkotnost in velikost te resnice obilniši spoznali in čutili, in jo povsod pred očmí imeli! de bi si jo zapisali (tukej so začeli neizrečeno hitro govoriti), de bi si jo zapisali na vse kraje in mesta, kamor se njih očí obračajo; de bi si jo zapisali na vrata sojih vež in hiš, in na vse stene sojih prebiváliš; de bi si jo kupci in prodajavci zapisali na vse soje prodájnice (štacune) in stane po tergih, in na vse soje vage in mére in vatle; de bi si jo rokodeli zapisali na soje delávnice, in vse kraje, kjer soje rokodelstvo opravljajo; de bi si jo gospodarji kmetij in vinogradov zapisali na vse soje hrame in klete, na vse soje mejnike in plotove, na vse soje pluge in kôse; de bi si jo gospodinje zapisale verh dúr sojih kuhin in hlevov, in na vse soje omare in predale, na vse soje serpe in grablje; de bi si jo *vsi* zapisali globoko v serce in spomin, in jo premišljevali zjutrej kader vstanejo, podnevi, kader soje delo opravljajo, in zvečer preden spat gredó, ja de bi jo v ponočnih sanjah na strôpih in tramovih sojih spávnic z gorečimi čerkami zapisano vidili, in se z njo pri vsih sojih sklepih in delih k razumnosti in zvestobi, k treznosti, pridnosti in delavnosti podbudovali! — de bi razuméli tudi in zapopadli modrost pregovorov, s kterimi nam naši spredniki ravno to resnico v mnoge podobe oblečeno pred očí stavijo, in s kterim nam vpijejo in spričujejo, de *človeka narveči razumnost je pravica;* de *krivično blagó nima teka;* de *en krivičen vinar deset pravičnih odžene;* de *dvojna vaga je pred Bogam gnjusoba;* de *laž in zvijača pogíne, le resnica in pravica ostane;* de *kdor drugim jamo koplje, sam va-njo pade;* de *kdor za tuje blagó prijema, na dnu za kačo prime;* de *dobra vést je nar bolji zglavje;* de *pošteno nar delj terpi;* de *pravica hišo zida, goljufija pa zidano z rokami podere;* de *je vsak* (po sojim pravičnim ali krivičnim zaderžanji) *soje lastne sreče kovač;* — de po tem takim, kar Salomon od celih narodov zaterduje, tudi od posamesnih ljudí, in po enakim tudi od posamesnih družin, krajev, mest i. t. d. veljá; de tedej *pravica človeka, družino, vas, faro, kraj, mesto, deželo in cel národ povzdigne, pregreha pa v revšino pahne.* — Pri teh besedah so se globoko oddihnili, in resnobno po nas pogledaje, z bukvami k sojimu pisavniku nazaj obernili. — Tode še dolgo po tem, ko je glas njih besede vtihnil, so možjé nepremakljivo tjè pred-se gledali, in matere so sedej tjè, sedej sèm glavé zabráčale in kakor s prašavnimi očmí ena drugo pogledovale. —

(Dalje sledí.)

Beli Krajnci

unkraj hribov Gorjancov in Kočevarjev ob reki Kólpi od Metlike do Osilnice.

(Dalje.)

Kolo (narodni plés) — pri kterim se dekleta, tudi mlade snahe (žene), vzajémno (nasprotno) na suknjah za žepe deržeče na podobo šestila (cirkel) okoli verté, dve stopinji naprej, eno nazaj gredé — se v nekterih krajih v svoji stari svetačnosti še zmerej vodi; v nekterih se je pa tudi že opustilo. Med njimi je vselej ena vodja in sicer taka, ki je nar bolj urna in nar več pesem vé, zakaj kolo se popevajoče vodi, dokler se plés ne začnè; kader se pa plés začne, odstopijo vse tiste, ki so slabe, ali pa, ki ne znajo na las z vsimi drugimi dve stopnji naprej eno nazaj poskočiti, zakaj v enim trenutji morajo nogé vsih po zemlji potreptati in zopet odskočiti v zrak. Stari terg v Poljanah je bil njega dni velikonočni pondeljik pred večernicami vès v takih igrah, in vse je od petja gromelo, kér vsaka vas iz cele fare je ondí na svojim prostoru svoje kolo praznovala. Kolo se začnè vselej s pesmijo:

Zbiraj se, zbiraj lepi zbor
Prelepih vsih mladih devojak. i. t. d.

Vsled tega se pojejo razne pesmi v čisto serbsko-

hrovaškim narečji, odlog nekterih majhnih premér, de se človek zares prečuditi ne more, ako pomisli, kako so se te pesmi na Krajnsko zemljiše zasaditi mogle. Kolo se v naši dobi redkokrat vodi, samó v velicih praznikih in na piri (svatbi) drugi dan po poroki, ako nevesta ni vdova.

Zaroki (čas med oklici), in piri (svatbe ali ženitve) so v svojih šegah od krajnskih razločni, torej naj bo tù od njih bolj obširna beseda. Večidel si oče in mati izberêta snaho (zétinjo), in sin mora, ali hoče ali nehoče, z njo zadovoljen biti, akoravno na-njo nikoli pomislil ni. Tudi je ménja v teh krajih jako v navadi: sinu, ki je komaj 8 lét star, je že nevésta odločena zavolj sestre, ki je na vdajo (za možiti), in bo mogel svojiga svaka sestro vzeti, kadar verha doraste, ako mu ona tudi všeč ne bo. Vender se tudi večkrat pripetí, de edin ali drugi izmed otrók, ko verha dorastejo, v pogodbo, ki je bila pred letmi za-nj storjena, privoliti neče. — Ko so si tedej starši snaho (zétinjo) izbrali, spremljeta sin in kdo izmed rojakov ali sosedov očeta snubit (ali prosit). Po vzajémnim (nasprotnim) dovoljenji oče svoji hčeri doto izgovorí, ki obstojí navadno v naslednjih rečéh: vsaciga žita po 5 mernikov, 5 veder vina, 5 kóz, 5 ovác, 1 krava in v denarji okoli 30 gold. Taka je bila do zdej dota pri bogatih; tode tudi tam so zdej že na več poskočili in bogatín da svoji hčeri po 100 gold. in še več. — S pervim oklicam se začnejo zároki. V tem času zijajo na zaročnike vse hudobne močí (mislim hudobni jeziki); torej jim se pogostna molitev in sveto življenje priporoča. Ko zaroki že h koncu gredó, se podá zaročnik z gori imenovanimi prôsci (snubači) k zaročnici (nevesti) na potroštanje (ta beseda je v navadi) vselej zvečer. Kadar so gosti nar bolji volje, stopi zaročnik izza mize in se podá v vežo, kjer ga zaročnica že čaka. Tù se pogovarjata od svojiga prihodnjiga stanú, in svoje sreče; on jo, ako je žalostna, tolaži, in ji da na razstanki (per ločitvi) po 2 gold. v lep robec zavita v dar. Ta večer sta oba očeta globoko zamišljena v pripravo za pir: kdo bo vse od obéh platí na svatbo povabljen i. t. d.

Pirne (ženitninske) šege imajo nekaj enaciga z navadami starih Rimljanov o piri. Na dan poroke zarano, prej ko se dan napoči, pridejo svatje z mladoženjem (ženinam) na nevestni dom streljaje in „Kraljeviča Marka“ popeváje. Pred hišo jih pristreže kak prebrisan šalec, ki ž njimi šale vganja, jih šegavo (pfiffig) kaj vpraša in modro odgovarja, dokler se v hiši posremi. Stopivši v stanico se ne vsedejo za mizo, ampak po klopéh. Skleda polna orehov in lešnikov čaka pripravljena na mizi. Nevesto (mlado) pripeljajo vso plaho iz kakiga kota ali kambre k mladoženju, ki na sred stanice stojí. Starašina mu ob kratkim pové, de je zadnja doba izzuti detinske postole (čevlje) in stopiti v družtvo móž. Po končanim govoru ženin, vzemši podano skledo z lešniki, jih verže proti vratam med otroke, ki se za nje prav jagmijo (pulijo), in od dečakov na ta način odstopivši, podá nevesti desno roko, ki ju sklopljene (sklenjene) starašina z vinam navkriž polije, rekoč: „V imenu očeta in sina in svetiga duha“, na to rekó vsi drugi: „Amen“. To je hišna poroka. — Zdej se vsedejo okoli mize po redu svoje častí: pervo mesto obvzameta ženin in nevesta na sredi med vojačico in vojačem, po tem prideta starašina in zastavnik (ki bandero nosi). Žene sedejo na desno stran neveste, ločene od možkih, takó de nevesta mejo dela. Nevesta nima še zdej nobeniga druziga kinča na glavi, kakor parto. Ko se daniti začne, izpusté nevesto izza mize, ki da vsakimu svatu po versti robec, in odide kinčit se za poroko. Ko je mlada (nevesta) s svilnimi verbci (pankeljci), ki z glave do pleč visijo, nakinčena, s parto na čélu in z leskajočo krono venčana, se vzdignejo svatje na noge, streljajo in pojejo razne pesmi po poti gredé. Tù se ne sliši godba (muzika). Poljanci le pojejo dva po dva, edin vodi, drugi prilaga. Kadar ena dvojica vèrstico izpôje, jo druga zapóje, in takó gré od perviga para do zadnjiga. Če ima ženin več takih parov, bolj je imeniten. Tù se serbsko-hrovaške pesmi razniga zapopadka pôjejo, de se razlega krog in krog. Nevesta daje ljudém, ki ji na proti pridejo, beliga kruha iz žepa; za ta dar dobí vošilo, de bi se ji v novim stanu dobro godilo.

(Dalje sledí.)

Krajnskim lenúham in potepúham je postelja postlana!

Presvitli Cesar so že 30. listopada 1844 napravo pokorivne delavšnice (Zwangsarbeitshaus) v Ljubljani za krajnsko deželo premilostljivo dovolili. V letu 1845 so začeli to hišo zidati, ktera je bila letas popolnama dokončana, takó de je bilo 27. pretečeniga mesca posvečenje hišne kapelice, ktero so, po povelji Njih ekscelencije Ljubljanskiga kneza in škofa, častitljivi fajmošter gosp. Matevž Svetličič z veliko slovestnostjo opravili.

14. dan tega mesca so že vtaknili 28 lenúhov obojiga spola (namreč 19 možkih in 9 žénsk) v to hišo, ktere naprava je čez 66 tavžent gold. veljala in ki je takó velika, de se jih bo zamôglo več ko 100 va-njo zapréti.

Namen deželne pokorivne delavšnice je, v njo pripeljane ljudí poboljšati in v delavne, koristne ljudí preoberníti; druge pa s straham, v njo priti, od hudobnih pót odplašiti in takó k lepimu zaderžanju in k deželni varnosti pripomoči. Posebno je pa namenjena, k spolnovanju §. 455 perviga dela strahovavnih postavnih bukev služiti.

Ni tedej kraj kaznovanja (štrafovanja), ampak policajska hiša poboljševanja je.

Pripomočki k poboljšanju so poduk v keršanski véri in v lepim zaderžanji in privajenje k délu.

V delavšnici se bodo tiste dela opravljale, ktere so za močí in umnost delavcov narbolj pripravne, razun tega pa koristi delavšnice nar bolj primérne; namreč: 1) predivo présti, 2) volno présti, 3) kertáčiti, 4) platno, volno in žido tkati, 5) šivati, štrikati in druge domače déla opravljati.

Vsak pokorivnik ima svoje, odločeno délo storiti, ktero se odlóček ali naloga imenuje, in ktero se po njegovi umnosti in zmožnosti odméri. To, kar pokorivnik več storí, se imenuje njegov zaslužek. Znesek za naložene dela vleče hiša, ktera mu za tó živež in obleko da. — Zaslužek se mu, če se v boljši klas premakne, zarajta in do njegoviga izpušenja iz delavšnice shrani, ako ga ni med tem že po hišnim redu kako obernil.

V vsih delavnikih se dela, in delavske ure so v polétnih mescih, to je, od perviga maliga travna do zadnjiga kimovca od pol petih zjutraj do osmih zvečér; v druzih mescih pa od pol šestih zjutraj do osmih zvečér; za počitek in za jed je poseben čas odlóčen.

V delavšnico priti so vgódni: 1) Pred vsimi drugimi tisti, ktere je po §. 455 perviga dela strahovavnih postav za nekaj časa policajsko zapréti treba, in sicer posebno tisti, kteri so izmed na Krajnskim znanih rokonačev. 2) Tisti, kteri z zoperpostavnim razujzdanim življenjem v soséskah nepokoj delajo in se z policajskimi kaznimi vstrahovati ne dajo. 3) Postopači, lenuhi in zanikerniki, ki se dela ogibajo.

V delavšnico se pa ne bodo jemali: a) Otroci pod 14 léti, b) nôri, c) slepi, gluhi in mutasti, d) dojéče matere z otróci, e) bolniki z kužnimi boléznimi, ali če

je njih zdravje tako, de se zavoljo njega k delu siliti ne morejo.

(Dalje sledí.)

Somenj v Litíi pri Šmartnu na Dolenskim.

Že dva somnja sta letas v Litíi minula brez de bi vam bili kaj od nju opomnili. — Somenj o sv. Florjanu se ni bil nič posebno obnesel, kér je bilo malo goveje živine, in še ta je bila večidel meršava (kumerna); pa tudi kupcov ni bilo kej obilno, razun domačih in nekoliko Ljubljanskih mesarjev. Kramarjev je sicer dosti bilo, to de le gerdó so se deržali, kér niso iméli komu prodajati; ni bilo od železnice toliko ljudí na somnji, kakor smo se nadjali, in ako bi bili tudi prišli, bi si bili malo ž njimi zmôgli, kér letas le redik Krajnc na železnici dela, večidel so le Lahi in pa Čehi na nji, in tudi letí imajo tako pičlo plačo, de se v potu svojiga obraza per sedanji draginji komej s pusto polento preživé — zatorej pa tudi sèmtertje kradejo in ljudí goljufajo. —

Somenj v pondeljik po sv. telesu je bil tudi slab, posebno usnarji so se takrat kislo deržali. — Prešičev nismo na obéh imenovanih somnjih nič, domú gredé pa več tacih vidili, ki so jim enaki bili; in tí bi bili še marsiktere zdrave okužili, ko bi jim naši pridni in hvale vredni varhi (žendarji), kteri se tukej okrog železnice prav junaško obnašajo, in nevarnim vlačugarjam meje stavijo, praviga pota kazali ne bili. Predzadnji somenj, pondeljik po sv. Mihelu, se je skorej spet takó dobro obnesel, kakor uni v pondeljik po sredpostni nedelji, bilo je spet veliko goveje živine, kupčija pa je bila srednja, jarem volov ni bil dražji od 200 gold. prodan. Drobnice je bilo okoli 700 glav, belih prešičev pa okoli 60. En Hrovat jih je imel 28, eden pa 32 glav, in akoravno so bili spomladanjski mladiči in dragi 28 — 30 gold. par, sta jih bila vender večidel poprodala. Kramarjev in kramarc je bilo več kakor sicer; — iz Ljubljane so bili neki štirje na novič prišli, kterih še nikoli v Litíi na somnji ni bilo. — Oštirji so ob tem somnji tudi dobro teržili, eden je v Litíi tisti dan 120 gold. skupil. Bankovcov se je ob tem somnji toliko premenjalo, de je že srebra zmanjkovalo. —

J. O. Lepstanski.

Novíce.

(Gosp. Matija Vertovc), slavni slovenski pisavec „vinoreje“ in „kemíje“ se pripravljajo nektere svojih slovenskih pridig na svitlo dati: „Kér sim od več straní zvédel, de je moje pisanje Slovencam všeč — so undan vredništvu pisali — bodem, če mi dobrotljivi Bog življenje zdaljša in zdravje poterdi, nektere cerkovne ogovore ali pridige, ki sim jih pri mnogih priložnostih izustil, za natis spilil in na svitlo dal; mogoče je, de bo tudi to delo Slovencam všeč.“ —

(Slavniga gosp. Petra Preradoviča), pesnika lani na svitlo danih in tudi v naših Novicah priporočenih „Pervencov“ so naš milostljivi Cesar Ferdinand zató z zlató svetinjo za učenosti in umetnosti (pro literis et artibus“) počastili.

(Gosp. Leopold Kančnik) nam je 18. dan tega mesca prinesel cel šopiček lepih rudečih jagod, ki jih je v Ljubljano popotovaje poleg ceste na klancu proti Trebeljevim utergal; povedal je nam tudi, de v Šmartnu pri Litíi na Lončarjevim vertu ravno zdej jabelčno drevó lepo cvetè.

(Goveja kuga „devetogobnica“) se je pred 14. dni na Dolenskim pod Novim mestam prikazala.

(Judje) se bojo smeli, po dovoljenji našiga milostljiviga Cesarja od 24. dneva pretečeniga mesca, prihodnjič tudi v Istríi naselovati in si zemljiša, pa le take, ki nimajo nobene gosposkine pravice, v last kupovati.

(Vodstvo Leopoldinske družbe), ki nabira pomočke za katoljške misijonarje v severni Ameriki, je dalo v poslednjim oznanilu na znanje, de je iz mnogih dežela našiga cesarstva lani nabralo 45707 gold. in 27 krajc. in sicer iz spodnjiga Estrajha 8910 gold. in 38 krajc; iz zgornjiga pa 7990 gold. in 6 krajc.; iz Štajarskiga 6350 gold. in 41 krajc.; iz Českiga 3374 gold. in 38 krajc.; iz Marskiga 3945 gold. 13 krajc.; iz Sležkiga 410 gold; iz Krajnskiga, Koroškiga in Teržaškiga skupej 3776 gold. 50 krajc. (in sicer po Krajnskim škofijstvu 1326 gold. 43 krajc.; po Lavanškim 1160 gold.; po Celovskim 835 gold. 7 krajc.; po Teržaškim 340 gold.; po Karškim (Veglia) 115 gold.); iz Tiroljskiga 6220 gold.; iz Poljskiga 98 gold. 51 krajc.; iz Hrovaškiga,; Ogerskiga in Erdeljskiga 3216 gold. 10 krajc. iz Laškiga 632 gold. 49 krajc.; iz Dalmacije pa 781 gold. 31 krajc. Od predlanjskiga leta je pa še ostalo 43306 gold. in 46 krajc.; tedej je celi znesik dohodkov lanjskiga leta bil 89014 gold. in 13 krajc. — Stroški za misijonarje in mnoge naprave so pa znesli skupej 46059 gold. in 25 krajc.; tedej je ostalo za létašnje leto 42954 gold. in 48 krajc. Med stroški za popotníno misijonarjev najdemo tudi Krajnici gospé Toni Baraga 300 gold. podarjenih.

V slovenskih rečéh.

(Prošnja do vrednikov nemških časopisov). Dunajske novice „Gegenwart“ imenovane, ki so prijazno že marsiktero reč od slovanskiga slovstva povedale, pišejo v 209. listu tudi tole: „Slovanski jezik dobiva vsak dan veči zanimivost. Gosp. Choczevar izdeljuje z mnogimi učenimi vred slovensko-nemški slovár; gosp. Kaseskisa je Šilerjevo „Devico orleansko“ poslovenil, in Anastazi Grün prestavljuje slovenske národne pesmi v nemški jezik. — — Kdo bo iz takó popačenih imén izvedel, de Choczevar je naš pridni gosp. dohtar Kočevar, ali de Kaseskisa je naš slavni pesnik Koseski?! De bi bili vredniki vsigavedni, tega nihče terjati ne more; to pa vunder prosimo, de naj saj svojim pisateljam dobro naročé, de bojo saj takó imenovane lastne iména prav pisali, sicer jih nihče ne razumè.

Prislovice Štajarskih Slovencov.

Kakor je prišel, takó bo odšel. — Eden šiva, drugi para. — Kakoršna je preja, tako bo platno. —

Današnjimu listu je perdjan 18. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 23. Kozoperska. gold.	kr.	V Krajnju 18. Kozoperska. gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	59	3	10
1 » » banaške	3	—	3	7
1 » Turšice	1	50	1	55
1 » Soršice	—	—	—	—
1 » Rèži	2	9	2	24
1 » Ječmena	1	50	—	—
1 » Prosa	1	47	1	57
1 » Ajde	1	36	1	55
1 » Ovsa	—	59	1	5

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*